

บทคัดย่อ

การศึกษาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยการเชื่อมโยงเครือข่ายวิสาหกิจของกลุ่มอุตสาหกรรมยางพาราในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ผลการวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าอุตสาหกรรมยางพาราภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า เกษตรกรขาดความรู้ในด้านการบริหารจัดการ การจัดทำบัญชี และการเชื่อมโยงวิสาหกิจอุตสาหกรรมยางพาราเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในห่วงโซ่อุปทาน การศึกษาแนวทางการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในพื้นที่ปลูกยางพาราซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกใหม่ โดยปี 2552 มีพื้นที่กว่า 7 แสนไร่ และมีผลผลิตเกือบ 2 แสนตัน ด้วยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยมีส่วนร่วมกับเกษตรกร กลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์ ผู้ซื้อขายพารา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ 3 จังหวัด คือ อุตรดิตถ์ หนองคาย และหนองบัวลำภู ผลการศึกษา พบว่า

1. การสร้างเครือข่ายวิสาหกิจยังเป็นไปได้ยาก เกษตรกรขาดความรู้และความเข้าใจในการรวมกลุ่มหรือการสร้างเครือข่าย หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องยังขาดการบูรณาการตามยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัด เพราะต้องทำงานตามนโยบายของแต่ละหน่วยงาน การเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานโดยเฉพาะหน่วยงานรัฐเป็นไปได้ยาก และการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มของเกษตรกรหรือสหกรณ์มีรูปแบบไม่เป็นทางการที่ใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างสมาชิกของกลุ่ม

2. แนวทางของการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจและโซ่อุปทานกลุ่มอุตสาหกรรมยางพาราภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนมีองค์ประกอบของเส้นทางการเชื่อมโยงต้นน้ำ ตั้งแต่การบริหารจัดการด้านแรงงาน เงินทุน วัตถุดิบอุปกรณ์ การบริหารจัดการของเกษตรกร ส่วนกลางน้ำพ่อค้าคนกลางท้องถิ่นมารับซื้อผลผลิตในสวนยางพารา มีตลาดกลางท้องถิ่น และโรงงานรับซื้อยางพารา ปลายน้ำ โรงงานรับซื้อผลผลิตหรือแปรรูปขึ้นต้นในพื้นที่เพื่อจัดส่งผลผลิตยางพาราทั้งในและต่างประเทศ

การนำผลศึกษาไปใช้จึงควรศึกษาและพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจยางพาราอย่างมีขั้นตอน ตั้งแต่ต้นน้ำ คือการพัฒนาผลผลิตและลดต้นทุนของเกษตรกร ส่วนกลางน้ำด้วยการแปรรูปเพื่อเพิ่มคุณค่าและพัฒนาระบบตลาดยางพารา และปลายน้ำด้วยการสร้างความสามารถในการแข่งขันเพื่อพัฒนาการเชื่อมโยงเครือข่ายวิสาหกิจและห่วงโซ่อุปทานที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ABSTRACT

Study of Added Competitive Advantage on Rubber Industry Cluster In Upper North-Eastern's Provinces

The results of value chain analysis of the upper North-Eastern's rubber industry cluster were shown that farmers were lacking of knowledge of management, distribution channel, and linkage among rubber cluster for creating value added the value chain. The study approaches for strengthening competitiveness in rubber tree agricultural field; which mostly new agricultural field with 700,000 rais and 200,000 tons productivity yield, were survey research with cooperated with the farmers, cooperation, intermediary agents who buy rubber, and related governmental office in surrounded areas; Udon Thani, Nong Khai and Nong Bualamphu province.

The research results were shown as follow;

1. Linkages among rubber cluster were nearly impossible. Not only farmers were lacking of grouping and networking skill, but also the supporting office including government and private office were not proper integrated along with the provincial group strategies. Since each governmental office pursued only their policies, the linkage among other office was hardly to happened while the linkage of farmers' group were informal through individual relations among members.

2. The cluster development and supply chain mapping of linkage among the Upper North-Eastern's rubber industry cluster were comprised of the chain of upstream chain; workforce management, financial management, materials, farmer's managerial skill, stream; intermediary agents, local market, rubber manufacture factory, downstream; factory that purchased rubber latex or primary transformed product, and commercial inside and outside of the country.

The application of these study and development of linkage among rubber cluster should be strategically applied step by step throughout all stream of value chain; upstream; productivity development and cost reduction of farmer, stream; process improvement for value added creation, and development of market system, downstream; competitiveness creation for developing linkages and value chain which paralleled with the upper north eastern provincial group strategies